SÅDAN KAN KOMMUNER OG STAT UDNYTTE TEKNISKE DATA ENDNU BEDRE

TEKST /
NILS-OLE HEGGLAND
Journalist

OPLÆG/
KTC FAGGRUPPE FOR DIGITAL FORVALTNING

GeoDanmark og Danmarks Miljøportal er eksempler på ***effektivt datasamarbejde mellem kommuner og stat, og KTC's datastrategi fra 2019 har bidraget til de nuværende løsninger***. Tre eksperter giver bud på, hvordan indsatsen om at udnytte millioner af tekniske data kan udbygges og forbedres til gavn for det offentlige, borgere og virksomheder.

-Samarbejderne i GeoDanmark og Danmarks Miljøportal er begge vellykkede eksempler på, hvordan kommunerne og staten har etableret og udbygget fælles systemer, så vi undgår dobbeltarbejde og har sikret ensartethed i de data, som bliver indberettet, lagret og udstillet.

Sådan siger Jakob Harding Kirkegaard, byg- og informatikchef i Silkeborg Kommune og formand for KTC's faggruppe for digital forvaltning, som i 2019 lancerede en strategi for dataforvaltning.

Den skulle dels bidrage til at styrke og udbygge eksisterende datasamarbejde i den offentlige sektor, dels bane vej for samarbejde på nye felter inden for teknik, planlægning, miljø og forsyning. I dag er udfordringen ifølge faggruppeformanden, at de lavthængende frugter er blevet plukket.

Men i et af verdens mest digitaliserede samfund er der stadig et stort potentiale i at skabe bedre og mere ensartede data og derved arbejde mere effektivt og sikre bedre beslutningsgrundlag for politikerne.

Jakob Harding Kirkegaard, byg- og informatikchef i Silkeborg Kommune og formand for KTC's faggruppe for digital forvaltning.

-Vi kan fortsat arbejde videre, og især det statslige niveau er præget af en vis silotænkning. Der ligger f.eks. mange data under de forskellige styrelser, men datakvaliteten kan forbedres og blive mere ensartet, og det ville være en stor fordel, hvis dataene lå på færre platforme eller udstillingskanaler. I kommunerne har vi adgang til mange data, men der kan være usikkerhed om kvaliteten, og om hvornår dataene er opdaterede, påpeger Jakob Harding Kirkegaard.

INSPIRATION FRA KTC-STRATEGI

I Rudersdal Kommune i Nordsjælland er direktør Iben Koch, tidligere

Iben Koch, direktør i Rudersdal Kommune i Nordsjælland, tidligere formand for KTC Hovedstaden, nuværende formand for GeoDanmark.

formand for KTC Hovedstaden, enig i, at det ville være en fordel med færre statslige udstillingskanaler for data. Hun mener samtidig, at KTC's datastrategi har været med til at fremme de eksisterende samarbejder mellem kommuner og staten – nogle gange er også regionerne koblet på.

-Mit indtryk er, at strategien er afspejlet i nogle af de initiativer, som siden hen er taget i KL og mellem KL og staten. Forhåbentlig kan strategien også være med til at inspirere til endnu mere samarbejde og forståelse for, at vi skal arbejde sammen om at udstille data på færre platforme og efter datamodeller, vi sammen har udviklet, siger Iben Koch, der før har deltaget i KTC's faggruppe for digital forvaltning.

BESKYT GRUNDVANDET OMKRING DRIKKEVANDS-BORINGER

KOM I MÅL MED BNBO PROCESSEN

Vi rådgiver om:
› Risikovurdering
› Beskyttelsesbehov
› Indberetning til Miljøportalen
› Dialog med vandværker og lodsejere
› Erstatningsberegninger og frivillige dyrkningsaftaler

Kontakt vores eksperter direkte:
Eva Birch Karlsen ebka@cowi.com

Sammen med vores kunder, partnere og kollegaer former vi en fremtid, hvor mennesker og samfund kan gro og blomstre. Det gør vi sammen ved at skabe bæredygtige og smukke løsninger, der forbedrer livskvaliteten for mennesker i dag og for mange fremtidige generationer.

"Strategi for dataforvaltning" blev beskrevet nærmere i Teknik & Miljø nr. 1 fra januar 2020*, og strategien lægger blandt andet vægt på at sikre kvaliteten af data og at gøre det lettere at udveksle data. Et af målene er at reducere antallet af udstillingskanaler eller platforme med data. En del af baggrunden for strategien er, at der i disse år sker kraftig vækst i antallet af data, f.eks. fra sensorer inden for alt lige fra trafik over ejendomsdrift til måling af vandstanden i åer og vandløb.

NYE DATA TIL NYE OPGAVER

Sideløbende kommer der helt nye typer opgaver på det tekniske område, og det bliver der også arbejdet med i GeoDanmark, hvor Iben Koch repræsenterer kommunerne og er formand.

-I GeoDanmark har vi et veletableret og velkonsolideret samarbejde om kortlægning, hvor kommunerne f.eks. leverer grunddata om veje og bygninger. Vi er ved at søsætte platformen GeoFA (geografiske fagdata, red.), hvor vi udvider med geodata, som ikke er grunddata, men som det giver værdi at kunne arbejde med på tværs af kommuner og andre myndigheder, og som måske kan stilles til rådighed for tredjepart til nye løsninger, siger Iben Koch.

Nils Høgsted, sekretariatsleder, Danmarks Miljøportal.

-I første omgang har der været fokus på friluftsdata – et område, som særligt Miljøstyrelsen er med til at udvikle. Vi ser blandt andet på at få cykeldata med, f.eks. om stier og cykelruter, og så ser vi på mulighederne for at få data om elladestandere, som kommunerne arbejder meget med i disse år.

Kompleksiteten bliver understreget af, at specifikationerne for dataene i GeoFA fylder 248 sider.

CASE: DATA BAG BESLUTNINGER: ANALYSER HAR GIVET SILKEBORG OVERBLIK OVER PRISEN FOR LOKALPLANER

Den midtjyske kommune har ***kortlagt det samlede tidsforbrug på at udarbejde – og siden administrere – lokalplaner***. Dén viden gør det lettere for politikere og fagfolk at prioritere planarbejdet, siger byg- og informatikchefen.

TEKST /
NILS-OLE HEGGLAND
Journalist

I Silkeborg – en af landets vækstkommuner med nye boligområder og tilflyttere – har lokalplaner gennem flere år udgjort en flaskehals på teknik- og miljøområdet med omkring 150 ansatte. Derfor blev et analysearbejde sat i gang.

-Vi ville gerne klæde politikere og ledere på området bedre på. Vi granskede tidsregistreringen fire år tilbage og supplerede med interview, så det var både en kvantitativ og kvalitativ analyse. Vi kunne kortlægge, at det gennemsnitligt tager omkring 400 arbejdstimer at "producere" en lokalplan inklusive f.eks. analyser, skrivearbejde, borgermøde og håndtering af høringssvar, siger byg- og informatikchef Jakob Harding Kirkegaard, der også er formand for KTC's faggruppe for digital forvaltning.

Bagefter kommer dog et dobbelt så stort tidsforbrug på yderligere omtrent 800 timer, fordi en lokalplan f.eks. udløser ansøgninger om byggetilladelse og andre myndighedsgodkendelser; der skal projekteres og anlægges infrastruktur; og der skal forberedes sager til politisk behandling.

Med den nuværende bemanding har den tekniske forvaltning i Silkeborg ifølge Jakob Harding Kirkegaard kapacitet til at udarbejde cirka 25 lokalplaner om året. Men aktuelt er der en "venteliste" på cirka 90 lokalplaner i form af ønsker fra politikere og bygherrer.

-Med kortlægningen har vi fået data til et bedre beslutningsgrundlag – vi har givet politikerne en platform til at prioritere. Hvilke planer vil de have sat i gang nu? Vil de prioritere de nødvendige ressourcer, så kapaciteten f.eks. bliver øget fra 25 til 35 lokalplaner om året? Tidligere ville drøftelser om kapaciteten have

VINDMØLLER OG VANDSTAND

Også Danmarks Miljøportal er ved at udvide med nye typer af data. Portalen blev etableret ved kommunalreformen i 2007 og har siden arbejdet på at opgradere og konsolidere data om miljø, vand, natur, arealanvendelse og klimatilpasning. Portalen er 45 procent ejet af staten, mens majoriteten ligger decentralt, fordelt med 45 procent til kommunerne og 10 procent til regionerne.

-Vi har samlet en række databaser, og vores data bruges på tværs af flere områder, f.eks. når borgere henter attester om jordforurening, når kommuner udpeger sprøjtefri områder, eller når staten udarbejder vandplaner, landbrugspakker og regler for spildevand. Vores data bliver nok brugt mest ved miljøvurderinger – især når der skal opstilles vindmøller eller anlægges solcelleparker, siger Nils Høgsted, sekretariatsleder siden 2015.

På dette felt arbejder Miljøportalen på at gøre data lettere tilgængelige og på at udvide med flere data. Hvis nogen f.eks. vil opstille vindmøller, skal kommunen let kunne finde andre rapporter med miljøvurdering af vindmøller, ligesom det skal være lettere at finde data om f.eks. flagermus og rovfugle i området.

> *Kommunerne, forsyningsområdet og staten bruger et stort tocifret millionbeløb på at indkøbe og drive sensorer, men deling af data er ikke indtænkt*
>
> - Jakob Harding Kirkegaard

Danmarks Miljøportal arbejder også med sensor-baserede data, f.eks. om vandstanden i åer. Historisk har standarder og registreringer ifølge Nils Høgsted ikke været stringente, og derfor ligger dataene spredt i forskellige siloer hos private leverandører og staten samt i kommuner, forsyningsvirksomheder og regioner.

-Kommunerne, forsyningsområdet og staten bruger et stort tocifret millionbeløb på at indkøbe og drive sensorer, men deling af data er ikke indtænkt. Det betyder, at Miljøstyrelsen og kommunerne nogle gange opstiller målere med få meters afstand, og at data ikke kan bruges på tværs – f.eks. når Miljøstyrelsen beregner udvaskning af kvælstoffer og i DMI's varslingssystem for oversvømmelser.

Desuden har Danmarks Miljøportal indledt et projekt om at forebygge affald, fortæller Nils Høgsted:

-Det er et spændende projekt, hvor vi skal bruge vores dataekspertise til at minimere miljøbelastningen fra forskellige sektorer, f.eks. fra byggeaffald, tekstiler og plast ■

handlet om, hvad nogen mente og troede – nu tager drøftelserne afsæt i fakta og evidens.

Kortlægningen har ifølge Jakob Harding Kirkegaard også bidraget til at skabe konsensus internt i den tekniske forvaltning, fordi der nu er konkret viden om tidsforbruget.

Faggruppeformanden ser desuden et best practice-perspektiv i, at flere kommuner gennemfører en lignende kortlægning af f.eks. tidsforbruget ved lokalplaner.

-Ud over at hver kommune skaber et bedre beslutnings- og prioriteringsværktøj for politikere og ledere på området, så kunne det være interessant at sammenligne kommuner på tværs og lære af hinanden.